

Deset let rozhlasové stanice D-dur

ODPOVÍDÁ: PETR VEBER
VEDOUcí REDAKCE VÁŽNÉ HUDBY
ČESKÝ ROZHLAS VLTAVA

PŘIPRAVIL: PETR SOUKUP

Foto: Archiv Českého rozhlasu

Na vašich stránkách jsou fotografie autorů, jako je Martinů, Čajkovskij, Scarlatti, Mahler... Věnuje se tedy D-dur převážně hudbě z minulých století?

Stejně jako v koncertním životě jsou i v našem vysílání autoři uplynulých staletí samozřejmě zastoupeni velmi viditelně. Dodávám další jména – Mozart, Dvořák, Verdi, Vivaldi, Bach... Ale stejně tak jsou v našem programu přítomni například Penderecki, Ligeti, Pärt, Gubajdulina, Eben, Šesták nebo Kopelent. Stanice D-dur chce nabízet možnost specializovaného, reklamami či zprávami nepřerušovaného, soustředěného poslechu klasické hudby, ale současně také pro jiný typ zájemců možnost příposlechu, zejména během dne, při práci. Proto je přece jen ta nejsoučasnější hudba přítomna spíše až večer a v noci.

Jak dlouho tato stanice funguje?

Deset let, od 1. května 2005. D-dur vznikla jako dceřiná stanice kulturní stanice Vltava, jako stanice Českého rozhlasu vysílající jen digitálně, tedy ne v pásmu FM, jako stanice vysílající v nejvyšší zvukové kvalitě. Od té doby nabízí bez pauzy

čtyřicet hodin denně klasickou hudbu. Z kompaktních disků, z původních rozhlasových snímků, ze záznamů partnerských rozhlasů. A za tu dobu se neukázala zásadní nutnost její koncepci a náplň měnit.

Jakou máte průměrnou poslechovisť?

Nepovažuji tento parametr v případě takto specializované veřejnoprávní služby za ten nejdůležitější. Průzkumy říkají, že D-dur si každý týden naladí přibližně dvacet tisíc lidí. Poslouchají nás ovšem také v cizině – a takové posluchače samozřejmě nikdo odhadnout ani spočítat nedovede. Ale nebude jich málo. Jeden příklad za všechny – astronom Jiří Grygar nás třeba upozornil, že na jedné observatoři v Argentině zní po celý den právě D-dur...

Kdo a na základě čeho sestavuje dramaturgii stanice?

Základním dramaturgickým prvkem je co největší šíře zastoupené hudby – co do doby vzniku, tedy od středověku a renesance do současnosti, i co do zvuku, tedy žánrů, stylů a obsazení. Stejně důležitým dramaturgickým prvkem je

kontrast, v každém okamžiku co největší možný. Po Bachově varhanní skladbě ať zazní Dvořákův smyčcový kvartet, po něm Mozartova klavírní sonáta, pak Lisztova symfonická báseň, po ní barokní árie, Janáčková Sinfonietta, skladba pro sólovou kytaru od Štěpána Raka... a pak třeba romantické oratorium. Těmito principy jsou vedeni všichni, kteří hudbu do určených časových úseků vybírají, každý po svém a za sebe. Mohlo by se zdát, že jde o výběr nahodilý, který by mohl dělat stroj, ale není tomu tak. Osobní a osobitý výběr ostatně autoři dosvědčují stručným a výstižným průvodním slovem, které sami natáčejí. Kolektivně pak v redakci před technickou finalizací vysílacích podkladů hlídáme, aby byla nabídka co nejpestřejší a aby se stejné skladby třeba neopakovaly příliš brzy po sobě.

Představte si, že jsem mladý, nový, neznámý hudební autor a donesu vám nahrávku své skladby. Jakou má šanci na prosazení na D-dur?

Není to obvyklý model. Ale proč ne... Nicméně musím upozornit, že Český rozhlas nemůže na žádné stanici vysílat jakékoli nahrávky, které mu někdo donese. Musí jít o hudební nosič se všemi náležitostmi, takový, z něhož lze standardně vykazat užitou hudbu – z hlediska držitelů všech příslušných práv.

Píšou vám posluchači o hudbu takzvané na přání?

Ano, vyzýváme své posluchače, aby také projevíli přání, co by rádi slyšeli. Nepřicházejí žádné banality. Tuhle jsem e-mailem odpovídal, na kdy že jsme tedy zařadili vyžádanou Třetí symfonii Alfreda Schnittkeho.

Kolik zaměstnanců tato stanice má?

Stanice D-dur sama o sobě nemá žádné zaměstnance. Kompletně ji připravují lidé ze stanice Vltava a externí spolupracovníci. To byl záměr už při jejím vzniku. Jsou to především současní a bývalí hudební redaktoři. A ve své působnosti samozřejmě i kolegyně a kolegové z podpory provozu a z vysílacího pracoviště Vltavy. Vybraná a seřazená hudba je z nosičů uložena do počítače, k ní přidáno průvodní slovo a znělky... Na počátku všeho pochopitelně stáli rozhlasoví programátoři, ale nyní už hotové sestavy vysílá automat.

Můžete říci zaměření některých pořadů?

D-dur nevysílá pořady o hudbě, jaké vedle hudby a mluveného slova vysílá stanice Vltava, ale jen a jen hudební skladby. Celé. Ne jejich části. Výjimkou jsou árie z oper. Určité členění spočívá snad jen v tom, že své pevné místo mají v týdnu operní komplety a záznamy celých koncertů z nabídky Eurorádia.

Včera jsem vaši stanici poslouchal a byla hrána skladba Schreibern od Helmuta Lachenmanna. Několik prvních minut jsem přidával na rádiu hlasitost a pak jsem zjistil, že skladba už hraje. Jak se říká, v rádiu nesmí být ticho. Z toho vyvozují, že vaši posluchači jsou této hudby již znali a nežijí v uspěchaném světě. Co si o tom myslíte?

To, co jste při poslechu zaznamenal, ilustruje docela dobře fakt, že vysílání D-dur je jen minimálně ovlivňováno technologickým zařízením, které u jiných stanic Českého rozhlasu v zájmu vyrovnaného poslechu neustále slabý zvuk trochu zesiluje a silný poněkud potlačuje. Hudba na D-dur zní skutečně v kvalitě CD, což mimo jiné znamená, že zní i ve velkém, neupravovaném dynamickém rozpětí. Ale k otázce – ano, počítáme s posluchači, kteří vědomě vyhledávají klasickou hudbu, s posluchači, které u moderních skladeb vesměs nepřekvapí třeba i něco zvukově méně obvyklého. A ano, věřím, že ten, kdo se chce nechat ovlivnit znějící uměleckou hudbou, dokáže vykročit stranou z uspěchaného světa.

Mohu vás poprosit o srovnání českých a zahraničních autorů soudobé hudby?

Existují názory, že je dnes už vlastně jedno, odkud – z které země – skladatel je. Budiž, ale myslím si, že si stejně každý nese své kulturní zázemí s sebou a že pro posluchače není až tak nezajímavé vědět, kam komponista patří. Vždyť autorka z Finska dost možná a často i zřetelně těžší ve své hudbě z jiných okruhů než autor ze Španělska, autor z Ruska, z jiných než autorka z Británie... Národní styly samozřejmě neexistují, každý bojuje o svůj prostor individuálně. V zahraničí i u nás jsou autoři, kteří se víc přiklánějí k tradici, i takoví, kteří si razí nekompromisní postmoderní cestu. Takoví, kteří píší víc pro publikum, a takoví, kteří komponují bez zbytečných ohledů. V tom rozdílu mezi námi a zahraničím nejsou. Současné světové hudbě vládou některá jména takového kalibru, jaká české prostředí momentálně negeneruje, ale přesto teď žijí a tvoří i u nás mladší skladatelé, ti méně tradicionalističtí, kteří mají značný mezinárodní ohlas. Ale možná i jim, i když by si to úplně nepřipustili, tak trochu pomáhá, když se o nich řekne, že jsou z Česka. Česká hudba se jmény Dvořáka a Janáčka je přece dobrá značka.

Hudba, která na D-dur zní, přežila stovky let. Má takovou šanci i současná hudba?

Ta, která nepřestává počítat s posluchačem, určitě ano – a bude vždy vnímána s emocemi. Jsem toho názoru, že ta, která zůstává u racionálních konstrukcí, vydrží v repertoáru – pokud vůbec – spíše jako zajímavost, pro rozumové vnímání.

Jak si představujete budoucnost D-dur, například za deset let?

Repertoár se rozroste – o ty skladby, které jsou dnes ještě úplně nové, o nahrávky dalších znovuobjevených děl starší hudby, o snímky nových generací interpretů. Bude jistě už zcela běžně existovat vysílání v systému DAB, stanice D-dur se bude tedy s naprostou samozřejmostí poslouchat nejen z internetu a z nejrůznějších domácích a přenosných zařízení, ale jako ideální společník i z nových autorádií. A bude snad nadále jasné, že taková nabídka je v éteru nebo, chcete-li, na mediálním trhu potřebná. A to i za dalších deset let.